

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Regional stödutbildning Våren 2023 Villkorlighet – krav för alla odlare

Beda Öhman
17.3.2023

Villkorlighet ”förutsättning för alla EU-stöd”

- Ingen separat ersättning betalas: påföljder riktas mot nästan alla areal- och djurbaserade stöd
- Ersätter gamla tvärvillkoren och förgröningsstödet
- Villkorligheten består av krav på god jordbrukshävd och goda miljö förhållanden samt lagstadgade verksamhetskrav
- I villkorligheten ingår dessutom fler krav än tidigare som främjar miljö- och klimatmålen
- Villkorligheten omfattar inte de gamla odlingsmetodkraven som ingått i tvärvillkoren, utan de ingår i de allmänna villkoren för beviljande av areal-baserade stöd
 - **NYTT:** Om skörden av fodervall inte används som jordbruksprodukt, ska vallarna under vegetationsperioden slås senast den 31 augusti
 - **NYTT:** Åkerarealer som inte används för produktion av jordbruksprodukter och arealer med permanent gräsmark ska slås årligen senast den 31 augusti, om de har växtlighet.

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

NYA KRAV:

- Gödslingsnivåer enligt s.k. fosforförordningen (ikraft 17.1.2023) och nitratförordningen 1250/2014
- **Berör alla odlare** (miljöersättningen har inte egna gödslingsnivåer)
- Rödja områden (från och med 2023 rödja områden för åkermark) skall permanent bevaras med vallväxtlighet
- Kravet på bevarande av permanent gräsmark gäller alla jordbrukare, även de som bedriver ekologisk produktion
- **Krav på en 3 meter bred skyddsremsa** som är täckt av vallväxter vid vattendrag (flyttats från miljöersättningen) obearbetad 1 meter bred ren vid utfallsdike faller bort
- Krav av icke-produktiv areal (gamla EFA-areal) gäller i Egentliga-Finland, Nyland, och Åland, också jordbrukare som driver ekologisk produktion
- Minimimarktäcke, bevaras mellan 31.10-15.3
- Krav på årlig/ flerårig växtföljd
- Träd som finns på jordbruksmark får inte fällas mellan 1.5-31.7 (gäller inte arealer med permanenta grödor eller miljöavtalsområden)

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

PERMANENT GRÄSMARK

- Mark som används för odling av gräs eller andra vallfoderväxter
- Mark som inte har ingått i växtföljden på gården på minst fem år
- På permanenta gräsmarkens jordbruksskifte
 - På skiftet måste det växa över 50% gräsväxter och vallfoderväxter
 - Rena växtbestånd med kvävefixerande växter och rena odlingar av vallväxter i utsädesodling betraktas inte som arealer med permanent gräsmark
 - Lövbuskar och plantor av lövträd får finnas enskilt eller i små grupper på jordbruksskiftet
 - Det får finnas max 50 träd per hektar, om träden växer utspritt på jordbruksskiftet
 - Med träd menas en sådan minst fyra meter hög, flerårig vedartad växt eller toppförsedd trädartad buske, samt under fyra meter höga enar

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

BEVARANDE AV PERMANENT GRÄSMARK

- Kravet på bevarande av permanent gräsmark gäller alla jordbrukare, även de som bedriver ekologisk produktion
- Referensår 2015 → 2018, andelen permanent gräsmark får inte minska med mera än 5 %
- Ett skifte blir permanent gräsmark det sjätte året, när växter som samlar vallår har anmälts för skiftet 6 år i rad
- Vallåren nollställs, om man anmäler någon annan växt än en sådan som samlar eller bevarar vallår på skiftet

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

KRAV PÅ VÄXTSKYDDSDREMSA

- Vid vattendrag bör det lämnas en 3 meter bred obearbetad skyddsremsa med växttäck (basskifte gränsar inte till ett vattendrag om det mellan åkern och vattendrag finns ca 10 meter annan mark, tex. skog, vägområde..)
- Växtligheten på en skyddsremsa kan bestå av vilda växter eller sådda vallväxter, dock inte vedartade växter
- I undantagsfall får växtskyddsmedel används i form av punktbekämpning i enlighet med begränsningarna för användningen av växtskyddsmedel
- **Tillstånd för användning av växtskyddsmedel ska alltid sökas hos NTM-centralen**

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

KRAV PÅ VÄXTFÖLJD: ÅRLIG VÄXTFÖLJD

- **Årlig växtföljd**: ettårig växt bör ändras varje år på minst **33%** av jordbruksmark som är i stödansökandes besittning. **Detta krav tillämpas först år 2024 förutom på gårdar som har anmält fånggröda på år 2023 stödansökan.** På dessa gårdar är 2022 första året som beaktas för växtföljden
- Under ansökningsåret granskas de jordbruksskiften i sökandens besittning på vilka det har odlats en ettårig gröda året innan → På 33 % av arealen av dessa jordbruksskiften ska grödan bytas till en annan
- Kravet på växtföljd måste uppfyllas även om åkerns besittning överförs till en annan

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

KRAV PÅ VÄXTFÖLJD: ÅRLIG VÄXTFÖLJD

Som olika ettåriga grödor i växtföljden räknas:

- höstsådda ettåriga grödor (växter av olika växtsläkten betraktas som olika grödor)
- vårsådda ettåriga grödor (växter av olika växtsläkten betraktas som olika grödor)
- spelt vete
- mellangrödor
- blandade växtbestånd av oljeväxter och spannmål
- blandade växtbestånd av proteingrödor och spannmål
- blandade växtbestånd av oljeväxter och proteingrödor
- blandade växtbestånd av spannmål,
- blandade växtbestånd av proteingrödor

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

KRAV PÅ VÄXTFÖLJD: ÅRLIG VÄXTFÖLJD

- blandade växtbestånd av oljeväxter,
- blandade växtbestånd av saneringsgrödor,
- blandade växtbestånd av viltväxter som mångfaldsväxter,
- blandade växtbestånd av insektspollinerade växter och landskapsväxter som mångfaldsväxter,
- blandade växtbestånd av ängsväxter som mångfaldsväxter,
- ettåriga blandade växtbestånd av åkerfågelväxter som mångfaldsväxter,
- blandade växtbestånd där olika växtarter finns bredvid varandra och varje enskild art utgör mindre än 0,05 hektar.

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

KRAV PÅ VÄXTFÖLJD: ÅRLIG VÄXTFÖLJD

- Växtföljd kan fyllas ut med **mellangröda**
 - Mellangrödorna ska sås senast den 31 augusti och bevaras fram till och med den 31 oktober.
 - Mellangrödan ska vara en annan än den skördeväxt som funnits samma år
 - Mellangrödan ska bilda ett växtbestånd
 - **Mellangrödan uppges i uppgifterna om jordbruksskiften i stödansökan**
 - Om man för ett jordbruksskifte väljer en mellangröda till kravet på växtföljd kan man inte välja fånggröda till miljöförbindelsen för samma skifte.
 - Mellangrödan godkänns både för minimiväxttäckning inom villkorligheten och för växttäckning vintertid inom stödet för miljösystem, om mellangrödan bevaras under den tid som villkoren stipulerar (inom villkorligheten 31.10-15.3 och inom stödet för miljösystem 31.10-15.4)

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

KRAV PÅ VÄXTFÖLJD:

- Kravet på växtföljd **gäller inte** arealer med följande grödor:
 - Gräs- och vallfoderväxter
 - Fleråriga växter
 - Trädor
 - Potatis
 - Sockerbeta
 - Huvudkål
 - Lök
 - Röd- och gulbeta
 - Morot

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

KRAV PÅ VÄXTFÖLJD:

Kravet på växtföljd gäller inte gårdar:

- mer än 75 procent av din gårds *åkerareal* används för produktion av gräsväxter eller andra vallfoderväxter, är i träda eller används för odling av baljväxter eller som en kombination av dessa användningssätt
- mer än 75 procent av din gårds *jordbruksmark* består av permanent gräsmark eller används för produktion av gräsväxter eller andra vallfoderväxter, eller som en kombination av dessa användningssätt
- din gårds *åkerareal* är högst 10 hektar
- jordbruksmarken på din gård är i ekologisk produktion (om endast en del av din gårds areal är i ekologisk produktion gäller kravet på växtföljd inte den del av din gård som är i ekologisk produktion).

Exempelbild på årlig växtföljd

2022	Skifte 1 Foderkorn	Skifte 2 Foderärt	Skifte 3 Havre + fånggröda	Skifte 4 Matpotatis	Skifte 5 Örtväxter minst 5 år	Skifte 6 Fodervall	
2023	Skifte 1 Foderkorn + mellangröda havre	Skifte 2 Morot	Skifte 3 Havre	Skifte 4 Vårvete	Skifte 5 Örtväxter minst 5 år	Skifte 6 Vårvete	Skifte 7 Kommit i besittning 2023. Havre sås, 2022 varit havre.
Växtföljd	✓ Foderkorn har bytts ut till havre	✓ Foderärt har bytts ut till morot	✗ Samma växt på varandra följande år	Kravet på växtföljd gäller inte potatis	Kravet på växtföljd gäller inte mångåriga växter	Kravet på växtföljd gäller inte vallar	✗ Samma växt på varandra följande år

År 2022 har skiftet 1-3 och 7 odlats med ettåriga grödor

→ dessa skiften är med i granskningen 2023

År 2023 har odlingsväxten bytts ut på skiften 1 och 2 = 50%

Ettåriga odlingsväxter bör bytas årligen på 33% av åkerarealen som den stödsökande har i sin besittning ✓

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

KRAV PÅ VÄXTFÖLJD

Flerårig växtföljd

- Samma ettåriga gröda får odlas på samma åkerareal högst tre år i följd
- Den fleråriga växtföljden **ska för allas del genomföras första gången år 2025**

Exempel på flerårig växtföljd

2022	Foderkorn	Matpotatis	Havre + fånggröda	Fodervall
2023	Foderkorn	Morot	Havre	Havre
2024	Foderkorn	Fodervall	Havre + fånggröda	Havre + fånggröda
2025	Foderkorn + mellangröda havre	Fodervall	Havre	Havre + mellangröda vall
Växtföljd	 Foderkorn tre år i rad	Kravet på växtföljd gäller inte	 Samma växt varje år	 Havre två år i rad

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

ICKE-PRODUKTIVA AREALER

- Icke-produktiva arealer (gamla EFA-arealer) : Minst 4 % av gårdens åkerareal ska årligen ligga i träda 1.1-31.8. **OBS! Man kan inte lägga till areal efter stödansökan har tagit slut**
- Kravet gäller också jordbrukare som bedriver **ekologisk produktion**
- Permanent gräsmark kan anmälas som icke-produktiv areal
- Gäller inte gårdar:
 - Åkermarksareal är högst 10 hektar
 - På jordbruksarealen odlas det över 75% gräsmark, träda och/eller baljväxter
 - Över 75% av jordbruksarealen är permanent gräsmark
- Undantag år 2023: På grund av undantaget kan man på en icke-produktiv areal odla även andra växter än trädsväxter. På dessa arealer kan man använda växtskyddsmedel och gödselmedel.

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

MINIMIKRAV FÖR MARKTÄCKNING

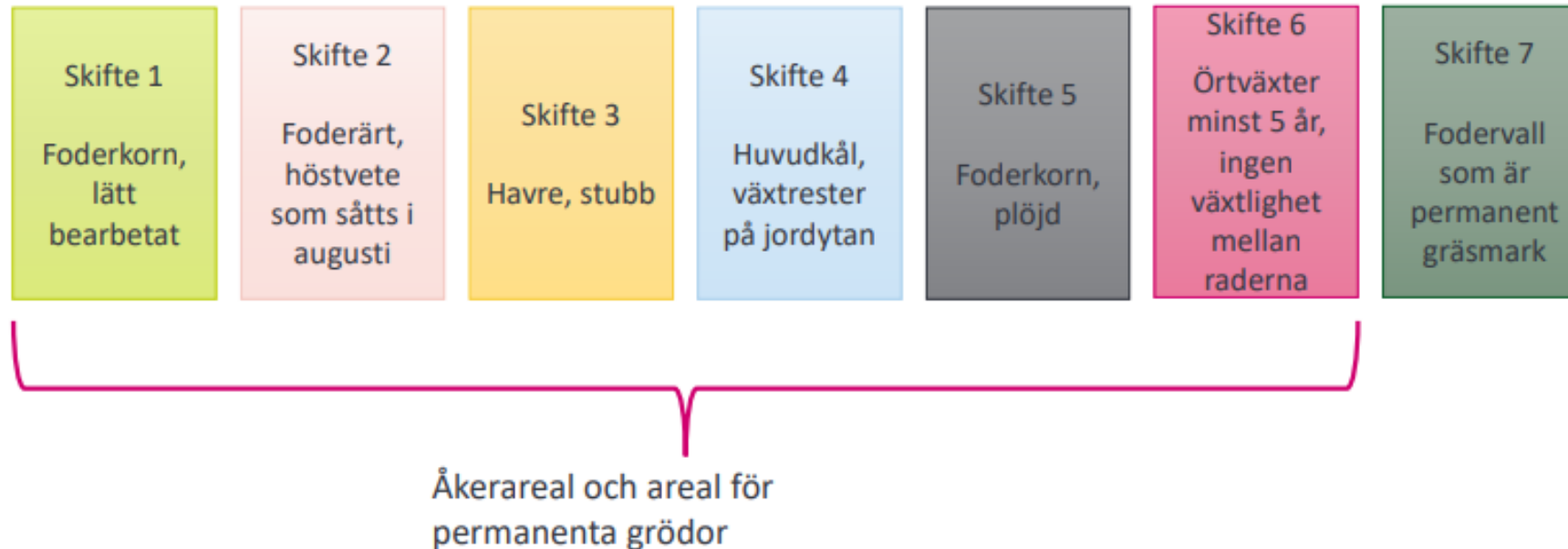
- 33 % av den sammanlagda arealen åkrar och permanenta grödor ska ha ett växttäckte under perioden 31.10-15.3
- Kravet gäller inte permanenta gräsmarker
- Arealerna ska uppges i höstanmälan
 - **Äkta växttäckte**
 - **Stubb** (inte stubbträda)
 - **Lätt bearbetat**
 - **Växtrester**
 - **Bearbetat**

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

MINIMIMARKTÄCKE

- obärgade växtbestånd och stubb av spannmål, bovete, quinoa, oljeväxter, spånadsväxter, baljväxter och frökryddor samt av blandade växtbestånd av dessa
- höstsådda spannmål, höstsådda oljeväxter och andra höstsådda grödor
- naturvårdsvallar och grüngödslingsvallar
- kummin
- jordgubbar
- permanenta trädgårdsväxter med växtbestånd mellan raderna
- fånggrödor och mellangrödor
- markförbättrande grödor och saneringsgrödor
- mångfaldsväxter
- gröenträda
- sådana arealer med vallväxter och i 1 punkten avsedda grödor som har bearbetats lätt, om bearbetningen utförs som enkel körning med kultivator, tallriksharv, s-pinnharv, spadrollharv eller rulluftare
- **icke-bearbetade arealer** där det på ytan finns växtavfall efter bärningen av följande växter: kålväxter, sallat och cikoriasallat, gurkväxter, ärtväxter, sockermajs, rotfrukter **med undantag av morötter, pepparrot, jordärtskocka**
- Stubb av vallväxter och stubb av spannmål, bovete, quinoa, oljeväxter, spånadsväxter, baljväxter och frökryddor samt av blandade växtbestånd av dessa får förstöras kemiskt

Exempel på minimimarktäcke

Skiftena 1–4 uppfyller kraven på minimimarktäcke. Areal med marktäcke 66,7 %.

33 % av åkerarealen och arealen med permanenta grödor har marktäcke ☒

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

GÖDSLING

- Enligt **kvävegödsling** s.k. nitratorordningen 1250/2014; miljöersättningen innehåller inte mera egna kvävegödslingsnivåer
- Enligt **fosforgödsling** s.k. fosforförordningen (ikraft 17.1.2023); miljöersättningen innehåller inte mera egna fosforgödslingsnivåer
- I villkorligheten kan som grund för gödslingen dock godkännas en markkartering som är högst 10 år gammal. (OBS! Miljöförbindelsens krav; markkartering ska göras minst vart 5 år)
 - 1 prov/basskifte, om det på ett heltäckande sätt representerar basskiftet (i miljöersättning 1 prov/5ha)
 - om det finns flera analyser än ett för basskiftet kan gödslingen utföras enligt analysernas gödslingsskiften eller använda ett medelvärde av analyserna eller ett vägt medelvärde
 - Föra skiftesvis bokföring av gödsling (Kolla bokföringskrav i Guide om villkorlighet 2023)

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

FOSFORGÖDSLING

- Genomför gödslingen skiftesvis utifrån växten, jordarten och skördenivån.
- Om fosfornivån på åkern är okänd tillämpas bördighetsklass 6 = hög på gödslingen. Vid kvävegödsling ska man göra en separat jordartsanalys.
- Om skörden inte bärgas måste fosfor i den använda gödseln och gödselabrikaten beaktas i sin helhet vid gödslingen följande år. (OBS! Undantag för våren 2023→ man behöver inte ta i beaktande gödsel som givits år 2022 fastän skörden inte skulle ha bärgats
- Fosfor som finns i gips och struktorkalk beaktas inte vid beräkningen av de maximigivor för fosforgödsling
- **Justering av skördenivå**
 - Om du under de föregående 5 åren har fått mer än 5 000 kg/ha skörd av spannmål och 2 250 kg/ha skörd av oljeväxter, kan du lägga till högst 3 kilogram fosfor per hektar och år

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

FOSFORGÖDSLING

- **Justering av skördenivå**
 - Om du på ett jordbruksskifte har fått mer än 6 000 kg/ha skörd av spannmål och 2 750 kg/ha skörd av oljeväxter, kan du lägga till högst 6 kilogram fosfor per hektar och år
 - Justering av skördenivå kan inte användas i bördighetsklass 7 = betänkligt hög
 - I syfte att främja återvinningen av fosfor får högst 5 kilogram fosfor per hektar spridas när:
 - det inte finns något talvärde i kolumn 6 eller 7 i tabellen,
 - fosfor härstammar från avskiljningen av fosfor i naturgödsel eller rötrest, och
 - förhållandet mellan kväve och fosfor i fraktionen som uppkommit vid avskiljningen ur stallgödsel eller rötrest är minst 10 (g/g)

Om fosfor sprids på ovan nämnt sätt är fosforutjämning inte tillåten

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

FOSFORGÖDSLING

- **Fosforutjämning**
 - Fortsätter enligt gamla villkor: fem år; jordbruksskiftesvis (om skiftet hålls samma hela utjämningsperioden); kan förverkligas på basskiftesnivå
 - Ifall du har fosforutjämningsperioden på hälft behöver man inte ta i beaktande tidigare utjämningsperioder
 - Man kan påbörja år 2023 en ny utjämningsperiod fastän utjämningsperioden i miljöförbindelsen är på hälft

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

FOSFORGÖDSLING

- **Gödselundantag**
- De fosformängder som anges i naturgödselundantaget får användas när endast husdjursgödsel används vid fosforgödslingen
- De undantag angående gödselundantag för spannmål, oljeväxter, baljväxter, ett- eller fleråriga fodervallar **får tillämpas i två år från det att förordningen har trätt i kraft. (Åren 2023 och 2024)**
- Gödselundantaget får inte användas närmare ett vattendrag än 25 meter

Villkorlighet ” förutsättning för alla EU-stöd”

ANVÄNDNING AV VÄXTSKYDDSMEDEL

- Som växtskyddsmedel får du endast använda preparat som godkänts i Finland
- Följ märkningarna på preparatets försäljningshölje
- Växtskyddsmedessprutan bör testas från och med år 2021 med 3 år mellanrum (OBS! Om sprutan har testats före år 2021 är testningen giltig i 5 år)
- Den som besprutar bör ha en ikraftvarande intyg över växtskyddsmedelsexamen (intyget är giltig i 5 år)
- Föra skiftesvis bokföring över använda växtskyddsmedel

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Tack!

Beda Öhman

17.3.2023 |

